

SĂMĂNĂTORUL

REVISTĂ LITERARĂ SĂPTĂMÎNALĂ

Redacția și Administrația
BUCUREȘTI
Strada Regală, 6

SUB DIRECȚIA UNUI COMITET

ABONAMENTUL
10 Lei pe an

ÎNTRE BARBARI...

Un mare scriitor de astăzi, al cărui talent nu e, din nenorocire, călăuzit și luminat de nici un ideal și care obișnuște prea mult a generalisa în sentințe de osindă neajunsurile ce-î trec supt ochi, își încheia adesea căinările și blestemurile prin aceste două cuvinte de neasămănată batjocură față de neamul său, sau, măcar, de neamul în limba căruia scrie: «Rasă proastă!».

Dacă el se gîndia la locuitorii bogați și ocrotiți de lege ai orașelor noastre, el avea oare care dreptate: dacă țintia numai pe acea putredă parte din ciocoime ce-și dă sufletul nemernic în brațele plăcerilor josnice, avea cea mai mare dreptate. Născuți din amestecul tuturor neamurilor care, crezînd în Hristos, își fac crucea grecește, «ortodox», acești catiri omenești nu sînt în stare nici să conducă un Stat, nici să cheme la viață un popor, nici să toarne din graiuri vii opere veșnice, nici să încunjure cu evlavie, ca pe unul din cei mari ai seminției lor, pe cugetător, pe scriitor, pe artist, prin care vorbește, se înfățișează sufletul idealizat al tuturorora. Da, aceștia sînt, în adevăr, «rasă proastă».

Dar numai aceștia. Și ori-cine iese din negurile otrăvite ale teoriilor false, antisociale, despre oamenii între cari trăiește, ori-cine se scutură de amintirile triste ce se pot găsi în traiul său și privește în larg, uitîndu-se pe sine; ori-cine aduce lumină de știință în adîncimile fără fund ale trecutului, ori-cine a binevoit să străbată cu ochiul ager și inima plină de iubire în stratele adînci din care va porni poate mine atîta viață nouă, — acela va striga cu mîndrie: «Nobilă rasă»!

Și, iarăși, ori-cine privește în dreapta și în stînga, aici unde sîntem; ori-cine lasă, ca unele ce n'au preț pentru comparație, minunile și desăvirșirile Apusului, întemeiat pe munca necurmată a două mii de ani, și ține samă de însușirile și neajunsurile popoarelor ce tră-

iesc în aceleași împrejurări cu noi, va fi silit să recunoască, chiar dușman să ni fie, că între noi și ele nu poate fi nici o asemănare. Între noi, în cară trăiește spiritul de măsură, de *innaltă curviință* al Romanului și avintul către cele înalte și frumoase, focul de vitejie al Tracului, entusiasta rasă, care a culminat în părinții noștri barbari, și dinșii, coboritorii unor neamuri nouă, cu sufletul nedesăvârșit și aspru.

Energicii noștri vecini, Sirbii, cară pun cunună de dafini pe frunțile ticăloase ale ucigașilor, marii eroi ai spintecării femeilor și ai călcării jurămintelor, aceștia se impun astăzi comparației. Nu numai pentru felul cum trăiesc ei și cum trăim noi începutul veacului al XX-lea, ci și pentru trecutul amindurilor popoarelor în epoca modernă.

La începutul secolului trecut, Caragheorghe, bunul Maiestății Sale Craiului Petru, ridică, din îndemnul Rușilor și ajutorat de Grecul Ipsilanti, Domn la București, steagul răscoalei împotriva Turcilor. Înainte de apariția lui, nici-o mișcare de cultură serioasă, nici-o alcătuire de conștiință, nici-o dibuire către depărtata lumină a unui ideal. Viteazul care-și chema la viață națiunea era un haiduc, lipsit de oră-ce sentimente omenești. Silit să fugă într'un rind, el iea pe bătrînul său tată cu dînsul, și, cînd acesta nu se îndură a trece granița la Nemți, Caragheorghe se gîndește că e mai bine ca moșneagul să moară de mina lui decît de a dușmanului. Ranke, marele istoric german, povestește ast-fel scena (*Die serbische Revolution*, p. 176): «Scoase pistolul din brîu, impușcă pe tată-său și puse pe un tovarăș să-l dea gata. Ajungînd într'un sat, el zise oamenilor săi: «Îngropați pe bătrîn și beți un păhar întru pomenirea lui». «Caragheorghe avea un singur frate, spune tot Ranke, și acesta luptă pentru țară, rizindu-și de cînstea fetelor din sate. Eroul află odată, de mai multe ori, și, plin de minie, «puse să spinzure pe frate-său supt ușa casei. Iar mamei amindurora, nu-î dădu voie să-l plîngă».

După lungi lupte, învins la urmă, Caragheorghe fuge. În lipsa lui, ciobanul Miloș, începătorul Obrenovicilor, duce mai departe războiul, — un om aspru și grosolan. Tirziu, fugarul se întoarce, chemat de un prieten. Miloș trimete acestui din urmă porunca de a-și ucide oaspetele. «Capul lui său al tău!» Și oaspetele e ucis nevrednic, în somn, de un păcătos tilhar, a cărui mină era călăuzită de oaspetele fără cinste.

Se va zice: ce vreți? Erau țărani, văcari, porcari, — mai ales porcari! Da, însă, trei ani după aceasta, în urma unei suferinți de mai multe veacuri, ce nu se poate zugrăvi, țărani din Olt, moșnenii

celui. măi vechiū Ținut al Romînimii, pleacă spre Scaunul Domniei, unde murise Domnul; în fruntea lor stă un boierinaș, aproape un țeran și el, Tudor din Vladimirești. Ce lăsase trecutul în aceste suflete de nedreptățiți din neam în neam, poate să-și închipuie orî-cine. Și ei aū mers supt steagul sfintei Dreptăți, ca o veche oaste, deprinsă cu ascultarea, — cuviincioși ca supt ochiul lui Dumnezeu, care urește singele, chiar singele vinovat. Iar, unde aū fost jafurî, unde a fost trădare, pe urma căreia a perit «Domnul Tudor», istoria înseamnă numele Sirbilor, Bulgarilor alipiți pe lingă țeranii noștri : un Prodan, un Macedonschi...

În 1839, țerile noastre căutaū lacome lumina Apusului și Domnii, bunî gospodari, făceaū cit se putea supt ochii bănuitori ai Rusiei, pentru a grăbi propășirea. În Serbia, o răscoală se uneltește contra bătrînului Miloș, silit să primească o constituție, care-i sfârîma puterea. După multă bătaie de joc, el e aruncat peste granița, unde Caragheorghe ucisese pe tatăl său. «Unii erau de părere», scrie Ranke, «să-l și ucidă, căci altfel nu va măi fi liniște de spre partea lui. Ci alții ziceaū că va fi pentru neamul sîrbesc o rușine în vecii vecilor dacă-și va omorî omul de care aū ascultat atîția ani, ca Domn».

BCU Cluj / Central University Library Cluj

În potriva lui Mihail, fiul lui Miloș și noul Domn, se ridică, trădătorî a doua oară, vechii dușmanî ai bătrînului. Vucici, conducătorul răscoalei, se prefăcea că n'are nimic cu Înnălțimea Sa, «care poate să calce pe dînsul ca pe țernă», ci numaî cu miniștriî, în locul cărora ar fi vrut să fie. Mihail avea însă în jurul lui o oaste măi mare : la cele d'întăiū ghiulele de tun, ea *trădează*, se împrăstie ; Mihail *fuge*. O nouă oaste se adună : «la cea d'întăiū vijiire a ghiulelelor dușmane, și această oaste fugi». Ca și tatăl său, al doilea Domn sîrbesc trece în Austria, gonit.

Scupștina din 1843 alege pe Alexandru Caragheorghevicî, fost aghiottant al detronatului. «Cele d'întiū base ale unei societăți civile erau încă de stabilit aici.» Și tot așa și cultura trebuia întemeiată : o muncă titanică, — la care noi lucrăm de generații întregi, — bine sau rău, dar din inimă. «Avîntul liber al unei moralități măi înnalte cele măi înnalte probleme ale vieții sufletești și morale», — erau lucruri necunoscute, scrie Ranke, care se oprește aici.

Peste vre-o cincî-spre-zece ani, Alexandru Caragheorghevicî era gonit. Miloș se întoarce, și Dumnezeu îi ajută să moară, fiind-că alt-fel Sîrbiî lui l-ar fi aruncat din nou peste hotar. La 1860, Mihail e proclamat iarăși rege, Dar trec numaî opt ani și hangerele unor criminali plătiți îl fac bucăți, împreună cu o Doamnă care-l întovărășia, în parcul

de la Topcider. În București, cari primise de puțin timp în binecuvântări pe principele Carol, — lumea află cu desgust și groază amănuntele măcelului, și încă mai mult mărturisirile cinice ale brutelor ce se laudă cu fapta lor patriotică.

Totuși și în București, cu doi ani în urmă, un Domn, Cuza, căzuse, înaintea coaliției partidelor, setoase de putere. Ofițeri ușuratici aū comis greșeala neiertată a călcării jurământului. Dar, cu toate că Domnul a fost găsit într'o societate care nu era a Doamnei, nici-un cuvint necuviincios n'a fost adresat Suveranului căzut sau acelei femei. Și nici pînă astăzi nu s'a potolit în inimi avîntul nobil de revoltă față de această faptă rea, — orî cit de bune i-ar fi fost urmările; căci nu după urmări, ci față de neclintitul ideal al moralității, se judecă faptele.

Nepotul lui Mihail, Milan, a cîrmuit rău. A făcut două războaie și a fost bătut în amîndouă, de Turci, ca și de un popor de ieri, de alaltăieri, de Bulgari. Serbia n'a purtat mult timp doliul pentru îndoita rușine; împotriva petrecerilor lui Milan, divorțului lui Milan, tuturor isprăvilor lui Milan nu s'a ridicat nici-un glas îndrăzneț, protestînd cavalereste: toți «s'aū făcut țarină ca să calce el pe dînsa». Fiind-că... se temeaū. Dar, cînd a venit, ca roū rege, un tînăr, un biet tînăr orfan, fără rude, fără prieteni, fără sfătuitoi, fără minte, robit de o dragoste ce se poate judeca aspru, — atunci da; curajul a incolțit în inimi. Și frunțașii oștirii, păstrătorii onoarei, aū intrat ca hoții în palatul țerii și aū tocat în întunec, ca hoții, un copil și o femeie. Viteji mintuitoi ai națiunei! Și musicile cîntară, steagurile filfiiră în vînt, Mitropolitul bine-cuvîntă...

* * *

Acestea aū fost în Iunie 1903 la dreaptă Dunării. Iar la stînga, cu o lună în urmă, vechile regimente biruitoare treceaū supt steagurile nouă în sunetul musicilor. Și ochii ostașilor și ai nesfirșitei mulțimi strînse ca să vadă aieva mărirea și puterea tuturor, se îndreptaū către suveranul sever, care privia lingă bronzul sever al vechiului Voevod — legîndu-se ast-fel gloria de astăzi cu gloria trecutului — desfășurarea mîndră a oștilor; și rege, oștiri, mulțime se înfrățiaū în conștiința comună a siguranții și a încrederii naționale, în avîntul spre viitor.

E drum de la Belgrad pînă la București; un drum de jos în sus, — și trebuie veacuri ca să-l străbați...

N. IORGA.

SENINĂTATE

Vezi dornica privighetoare
 Slăvind pe-ascunsul Dumnezeu,
 În lume nimănuî nu cere
 Răsplată cîntecului său.

Cu ochii țintă către ceruri
 Stă singură în rămurele,
 Ci'n inima-i întunecată
 Ea simte raza unei stele.

I-s ochii ficși acolo 'n spațiu
 Și cîntă 'n ritmuri fermecate, —
 De-o rază ce se pierde 'n codri
 Ce-î pasă stelei depărtate?

În cite minți, și în cite valuri
 Pătruns-a ea nemuritoare...
 Dar raza ei se face cîntec
 În suflet de privighetoare !

D. NANU.

MÎNGĂIERI ANTICIPATE

Sînt firî ce nu-și mai găsesc liniștea de teamă să nu li se întunece unele succese pe care le-aŭ avut, înlesnite de vre-o putere protectoare și de oare-care dibăcie în învîrtirea roței norocului. Zi cu zi și-aŭ adunat de unde aŭ putut și li s'aŭ dat etichete de recomandățiune, titluri asigurătoare de o viață mai ușoară, pasapoarte de strecurare repede prin grămada celor care se resignează să stea unde le este locul, unde i-a pus soarta care nu minte și dă fie-căruia ce merită. La perspectiva unei turburări în calculele pe care și le-aŭ făcut, unei scăderi în bilanțul beneficiilor prevăzute, gîndul lor tresare, o agitație de bolnavi 'i cuprinde. Cum ar putea lăsa să li se

spulbere foloase ciștigăte cu atita trudă, în combinațiuni atit de bine meșteșugite în priceperea lor de viețuitoare șirete?

Scăpați de vre-o mină miloasă din puhoiul care i-a înghițit pe alții — cum odinioară Noe a scăpat de potop pe tovarășii-i necuvintători de călătorie din corabia biblică — acești neliniștiți, veșnic la pîndă să nu fie înlăturați de unde au ajuns, s'au înmulțit mereu, așa zice — pentru că mi-am adus aminte de Biblie — ca nisipul mării, dar prefer — pentru ca să rămîn la comparațiunea de mai înainte — ca prășila mintuită de bătrînul protector de spețe zoologice. Li întilnești la fie-care pas în turmă cu nelipsita haită de lătrători alergînd în toate părțile, bătînd mai ales cîmpii literaturii și politiceii. Vremuri priincioase le-au sporit numărul, le-au dat cu belșug hrana pe care o căutați cu priviri lacome și rînjiri de nerăbdători.

Dar timpurile nu mai sînt, se pare, așa de bune ca altă dată. Darurile vin mai rar de sus și cei care se împartășesc din ele nu se mai simt în tihna gustată odinioară de alții. Drumul misterios pe care se trecea așa de lesne în strigăte de *evolve, triumphans*... s'a mai luminat; tufișurile prin care se strecurați bandele s'au mai rărit și pe unele locuri o strajă oprește la timp mersul prea îndrăzneț al năvălitorilor. Și dacă unii izbutesc să treacă nebăgați în seamă — păzitorii sînt încă rari și calea mai are ascunzători — sînt ochi care să-i urmărească mai departe, să le descopere adăpostul, și mîni să-i trimită pe calea întoarsă.

Cu cită întristare, dar mai ales cu ce izbucniri de nemulțumire nu se uită aceștia la cei *ajunși*... O întimplare — vină grea de iertat părinților — i-a făcut să se nască prea tîrziu. Ce fericiți ar fi fost dacă ursitele le-ar fi pus steaua în frunte cu vre-o două-sau trei-zeci de ani în urmă. Era lumea mai bună; moravuri mai blinde, vieață plină de nenumărate bunătăți.

Dar și cei instalați deja în căsuța dăruită în timpuri de împărțeală frățească, patriarhală, nu pot simți bucurie mai trainică. Dreptul de proprietate le este contestat; indiscreția unora a descoperit taina prin care au pus stăpînire pe locuri ce nu li se conveniau; amenințări de izgonire de unde se credeau siguri, îndreptățiri să stea, împrăștiie groaza printre ei. Se văd pierduți, desmoșteniți fără cuvînt.

Și iată-i bătînd la ușa vre-unui bine-făcător și cerînd să li se dea mărturii de încredere, desmințiri la vorbele cleveitorilor, dreptate împotriva celor care-i prigonesc și caută să-i înlătore: «Stăpine, nu ne lăsa pradă rău-voitorilor. Grăbește să nu ni se răpiască darul ce ni s'a hărăzit». Și atins de glasul tinguitor al rugătorilor, stăpinul

deschide cutia milelor și a mîngierilor și împarte fie-căruia după nevoile lui și sfiala cu care și-a luat căciula.

Ecoul acestei operațiuni de distribuție de pocloane consolatoare îl auzim zilnic, ne este adus aproape de fie-care număr al jurnalelor : «Domnilor XXX... scriitorii... autori de cărți didactice li s'a conferit medalia *Bene-merenti* clasa întâi... a doua» — mi se pare că a treia nu există ; dacă nu, aș propune înființarea ei pentru ca să nu se îngrămădească prea mulți în cele-l'alte clase — se poate să nu rămînă locuri..... «Domnul Y a fost înaintat de la..... la..... Pentru Domnul Z s'a creat un post nou, etc.....» Și cine cetește aceste știri a auzit poate numai cu o zi mai înainte, și în cercuri unde laudele se dau mai greu sau se refuză, că D. X n'a scris de cît pagini de o învelitoare naivitate, că este o simplă calfă a condeiului, că D. Y, Z a plecat din vechia funcție în împrejurări dubioase, în șoapte de oare-carî incorectitudinii... Nedumerit se întreabă de partea cui este dreptatea, și nedumerirea trece și la alții, dar cei mai mulți rămîn sub impresia și în credința că ce s'a dat a fost meritat și cei care aș primit erau *cine-va*.

...Trec anî. Despre domnul X nu se mai vorbește, nimeni nu-l mai ia în samă sau poate acumurî ca un simplu *ignotus*. Domnul Y se plimbă melancolic... nu mai figurează în nici o foaie a bugetului. Domnul Z a dispărut, răutatea omenească l-a trimis într'o instituție de corecțiune, unde se dedă la reflexii amărite asupra nestatorniciei lumii acesteia. Timpul e crud, nu prelungește și mai ales nu reînoește mîngierile date altă dată...

OVID DENSUSIANU.

POPULARE SPANIOLE

Soldatule, micuț soldat,
Ce duci în ranița din spete ?
Duc cinstea unui împărat
Și inimioara unei fete.

Erî din hainele lui Iuda
Am tăiat să-ți fac un șorț,
Ca să vadă lumea toată
Cine ești și cum te porți.

Spuî că mă iubeşti atita
 În cit viaţa ți-se curmă,
 Morî întii, că este vreme
 Să ne socotim pe urmă.

De un timp am o durere,
 Şi 'ntr'atita e de mare,
 În cit nu mai ştiu eă singur
 Eă o am, sau ea mă are ?

Dacă vrei să-mî fii nevestă
 O 'nvoială hai şi-om face ;
 Tu să nu priveşti pe nimeni,
 Iară eă pe cine-mî place.

Fă-mî călciele înalte
 Meştere, — la înaltul gurii
 Să-ţi ajung şi eă în calte
 Cînd o fi să ncalţ condurii.

Nu ştiu ce tot am de-o vreme
 De tot zac la pat mereă,
 Şi m'aşi vindeca ştiu bine
 De-ar veni cine ştiu eă.

Să te vād, aşi vrea stăpînă,
 Zilnic cit de lungă-î luna,
 Şapte orî pe săptămînă
 Pururea şi 'n tot-d'a-una.

Printre slovele pripite,
 Ici-colo de vezî o pată ;
 Nu te supăra iubite,
 Că ți-a plîns de dor o fată.

LOUISETTE

— SCHIȚĂ —

«Of hate comes death; but of the innocent love, love even in death, springs life that wears the laureal crown.»

(H. MORLEY).

În Franța fie-ce comună, fie-ce cătun prăsnuesc un sfânt sau o sfântă oare-care din calendar și cu prilejul acesta locuitorii închină câte un pahar mai mult pentru slăvirea zeului Bachus, iar tineretul se prinde 'n brațe și joacă pînă 'n răvărsatul zorilor.

S'aū îndrăgostit la o sărbătoare de acestea :

— Domnișoara joacă ?

— Da, domnule !

O fetiță de 16 ani, supțiratăcă, oacheșă, cu trei garofie prinse 'n păr și c'o crenguță de liliac la piept — ea însăși o floare superbă deschisă 'n splendoarea unei dimineți de Mai.

I-a petrecut brațul pe după talie, furind'o 'n plutirea legănată a unui vals, simțind-o cum curge 'n ritmul jocului, ușoară ca un fulg de zăpadă, involburindu-și la fie-ce ocol rochia-i albă ce trăda în cuta grațioasă a unei mlădieri tot farmecul îndescriptibil al unei mișcări feminine.

Și din seara aceea o scăpărare de tinerete le-a aprins sufletele, o adiere de fericire le flutura la căpății, adormindu-i pe un strat de trandafir, în-seninându-le visurile.

Din seara aceea copila 'și prindea câte-o floare 'n cosiță, căci floarea e poate e cel mai frumos simbol al iubirii, un leagăn de petale fragede și mătăsoase înăuntrul cărora se armonizează, se topesc două sexe pentru zămislirea un rod...

Știu eū un tufiș de liliac care v'ar putea povesti multe despre această dragoste, dar astă zi tufișul e părăsit, căci voinicul e dus la oaste de mai bine de doi ani de zile și fata nu mai cîntă ca altă dată și nu'și mai prinde flori în cosiță, ci stă perdută pe gînduri în fie-care seară, întrebînd stelele, șoptind vorbe de dor vîntului drumeț, adormind mîngîiată de o nădejde ce nu se deslipește de capătiiul ei: «miine, miine trebuie să 'mî vie o scrisoare de la el.»

* * *

În capul gol, sprijinită de balustrada scării din dosul casei, Louissette își strejuește cu podul palmei privirea ce străbate întinsul legănat al semănăturilor printre cari se deslușește un brîu de drumeac ce se perde în fund, în mirajul razelor.

Și de-o dată inima începe a-i svicni în piept : factorul.

Intr'o bluză albastră ce-î cade pîn' la genunchi, în cap c'o pălărie de pae pe a căreia panglică stă scris «Posta», moș Robert, factorul a trei sate, înaintează prin pulberea drumului, săltîndu-și din cînd în cînd pe umăr gianta plină de scrisori — hîrtiuțe în cari punem ceva din sufletele noastre și cari zboară apoi în cele patru vinturi, împrăștiind în inimă seninul bucuriilor nețămurite sau tristețea perderilor dureroase...

— Am ceva, moș Robert?

— Ai, domnișoaro; ai, porumbițo.... O scrisorică de la voinicul ce se topește de dragul dumitale.

Și moș Robert, glumeț ca 'n tot-d'auna, clipește șiret din ochi, își trece mîneca bluzei peste fruntea-î brobonată de sudoare și scotocește 'n gîntă.

— Mulțumesc, moș Robert!

Iar fata fuge 'ntrun suflet acasă, se furișează 'n odae și, tremurînd ca 'n scuturătura frigurilor, deschide — sărutîndu-l cu drag — plicul ce-î aduce vestea atît de mult dorită :

Dulcea mea Isette,

Nu ți-am scris cam de mult căci am tot așteptat să-ți trimit o știre 'mbucărătoare: de azi înainte Henry al tău e sergent în regimentul 2 de geniu, secția minelor.

Cu cîtă bucurie aș fi vrut să sbor spre tine și cu cîtă nerăbdare înnumăr zilele pînă la permisia ce mi se va da de Rusali!

Veșnic mă gîndesc la Isette a mea și 'n fie-care seară îi trimet sărutarea care s'o adoarmă fericită. M'am gîndit, dulcea mea rîndimică, să ne logodim cînd voi veni în permisie și de sigur părinții noștri nu vor face nici o 'mpotrîvire.

...Sunt nevoit să 'nchei scrisoarea căci cornistul sună «șirea la cîmp» și nu mă rabdă inima să aștept pînă diseară.

Sărut cu drag ochii tăi frumoși și te strîng la piept cu dor, comoara mea neprețuită....

Henry.

Ca pe cărbunii aprinși a stat copila pînă la cină, pipăind din cînd în cînd, pe furiș, scrisoarea ascunsă 'n sîn, scrisoarea ce i zăpăcia capul și-î ardea pieptul.

Dar cînd bătrîniî sorbeau cafeaua lor obișnuită, ea s'a strecurat ca o pisică 'n fundul grădiniî și ochii ei înrouați în lacrimi de fericire fugiau din nou pe rîndurile iubitului înstreinat...

Prin copaci păsările ațipeau în primul somn de cu seară și brazdele de fin cosit înbălsămau văzduhul, iar lanurile de grîu încremeniseră în farmecul serii ca o apă de smarald închegată ca în basme de vre-o vrăjitoare.

Ci fata nu mai știa pe ce lume trăește.

Intr'un castan gîngura o pereche de porumbei și 'n luncă se 'ntinsese zăiafet de greeri sgomotoși, iar peste sat plutia armonia serilor frumoase de Mai ce turbură suflețele.

... Și 'ntrun tîrziu s'a rupt din vraja ce-i aromise ființa și — pornind spre casă — a trimis cu amîndouă mîinele un sărut dornic pe aripa umedă a Amurgului încărcat de mirezmele cîmpului: — Oh! Henry! Henry! Dulcele meu Henry!

* * *

Cînd joc cu iubitul la balul din sat
Rămin toți flăcăii cu ochii la noi
Iar fetele strinse în colț ca un roi
Șoptesc între ele și 'n ciudă se sbat,
Cînd prinși brațe'n în brațe, frumoși amîndoi,
Plutim ca 'n poveste la balul din sat.

Era un cîntec împletit din dor și Louisette îl fredona învîrtindu-se prin casă ca o albină, deretecînd, scuturînd, așeșînd fie-ce lucru la locul lui, mutînd o cadră ce nu i se părea bine așeșată, udînd o gîlăstră 'n care se deschidea o floare delicată ca un suflet de fecioară neprihănită, trepădînd din casă la fîntînă și 'ndărăt, zorită să facă toată casa ca oglinda, căci pînă la Rusalii mai erau două zile.

Și fetița robotia harnică, sprintenă, veselă ca 'n ajunul unei zile mari în care ajungem la răs_pîntia vieții, în care farmecul visurilor ce ne leagă tineretea capătă o nuanță de fericire intensă...

...Cînd joc cu iubitul la balul din sat
Rămin toți flăcăii cu ochii la noi
Și fetele...

— Louisette!

— Ce-î, mamă?

— Ia vino puțin încoace... Vezi, fata mea, ce mai spune jurnalul că n'am ochelarii la mine.

Un titlu mare peste pagina 'ntîia i-a atras atenția și copila s'a îngălbenit de-odată la față ca și cum inima i s'ar fi golit subit de sînge, fulgerată de una din acele presimțiri de nenorocire care ne surprind fără să știm cum, paralizîndu-ne graiul, suspendînd pentru o fracțiune de secundă funcționarea mecanismului delicat și complicat al ființei noastre.

— Da' ce-ai, Louisette?

Petrecînd cu ochii titlu fie-cărui articol, copila întorcea paginile gazetei, intrigurată, s_gduită din tîlpî în creștet de-un fior ce-i aluneca de-a lungul spinării, înghețînd-o.

Și după cîte-va clipite și-a pironit privirea într'un loc al jurnalului, mîncînd din ochi rîndurile aruncate din fugă la «*Ultima oră*», în toată

brutalitatea unui fapt divers, ecoû al hazardului crud care nu cunoaște legi :

«*Nenorocirea din I...* — O echipă de 10 soldați din regimentul 2 de geniu cu garnizoana în V... prepara erî o mină în poligouul de experiențe afectat aceluî regiment. Lucrările terminate, oamenii se îndreptău spre cazarmă. Dar n' apucaseră a face zece pași, cînd o formidabilă explozie detună în locul unde era mina. Trei soldați și sergentul ce-î comanda aû fost culcați la pămînt. Restul soldaților a fugit să dea de știre ofițerilor. Ajutoarele trimise 'n grabă aû transportat în trăsura de ambulanță pe cei patru oameni, mutilați în mod oribil. Soldatul Charles Meunier a murit pe drum. Starea celor l'alți e cit se poate de gravă.

S'a ordonat o anchetă spre a se constata cauzele acestei nenorociri.

Voî reveni mîine cu amănunte culese la fața locului».

Iar mai jos, în trei rînduri tipărite cu litere groase: «Ni se telegrafiază în ultimul moment că sergentul Henry Savard, rănit la explosia minei din poligonul reg. 2 de geniu din V... a expirat în dureri îngrozitoare».

Un țipăt înfiorător i-a izbucnit din piept, un țipăt ascuțit în care piere un suflet, — și copila s'a prăbușit moartă la pămînt, mototolind în minuța-î frumoasă jurnalul care-a logodit'o, prin moarte, cu Henry al ei...

MIRON ALDEA.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

U R S I T A

La patul ei trei ursitoare
 Din toată lumea aû venit
 Să spun'o vorbă fie-care
 Și fie-care a ursit :

Și una-a zis să-î zicem «Dora»
 Citind în stele pe-o fereastă,
 Că-î scris să placă tuturora
 Și pururi să rămie castă.

Și-a zis a doua 'ntr'o părere :
 «Să-î punem numele Maria,
 S'aducă numai mîngiere
 Și inimilor bucuria!»

«Dalila să numim copila,
Căci s'a născut pentru păcate!»
Și într'adevăr ai fost Dalila!..
— A treia doar avu dreptate.

V. IERONIM.

CRONICĂ

O CLOACĂ

Buruienile se plivesc din ori-ce grădină, se stirpesc din rădăcini, căci din potrivă copleşesc cu încetul toate straturile de florii. Și un popor, la începutul dezvoltării sale, e ca un copil care nu știe deosebi floarea de buruiiană.

Plivit-au destui în grădina literaturii noastre, dar fără folos deosebit. Tai într'un unghiu și răsar bălăriile într'altul. Și miasele răspindite otrăvesc adeseori suflete nevinovate.

Cetitorii acestei reviste, obișnuiți cu un tipar curat și cu și mai multă îngrijire a fondului sufletesc, nu vor ști, poate, că mai există și reviste, pe cari nu le poți lua în mână, înainte de a le stropi cu apă de Colonia, sau, spre și mai multă pază, cu sublimat corosiv. Deschizindu-le, te izbesc în față aburii unei mlaștini morale și intelectuale, mirosuri grele de cloacă.

Și nu e nici o plăcere a vorbi despre revistele aceste. Îți vine greu, știind că n'ai vocațiunea de moralizator, nici de Filistean pedant, să te expui a fi greșit înțeles. Căci nu simțul moral, nici convingerile estetice, nici alte motive nu te îndeamnă să fii sever cu asemenea «literatură», ci pur și simplu bunul simț adinc jicnit.

Manifesteze-se fie-care talent în direcția sa firească. E o greșală a voi să pui stavilă unei porniri sincere și să mlădii toate talentele după acelaș model. Tendințe de-aceste de «uniformizare», după cele mai stereotipe regule de educație estetică, nu sînt îndreptățite și nici nu duc la nici un scop. Deie fie-care ce are personal, în forma în care-i convine mai mult și cei mai puternici vor imprima tot-deauna caracterul epocii lor. Dar, cînd totul în voi e străin ca gîndire, e imitație searbădă și degenerată; cînd în scrisul vostru e pierdut ori-ce echilibru; cînd sub masca unui esteticism rafinat se dau în vileag fragmente din viața instinctelor celor mai brutale, atunci nu mai e talentul, nu mai sînt convingerile cari trebuie respectate, e prostia îndrăzneată și maimuțaria, ce-ți iese în cale, rînjindu-se, și pe care trebuie s'o arăți cu degetul.

Și revistele aceste — una-și zice «Hermes», cealaltă «Romînul» — re-presintă, mă rog, arta decadentă. Par'că ar avea ceva comun cu ceea ce se înțelege sub poezie decadentă! E mai mult o mistificare a acestei noțiuni, o trivializare prin imitație a unui curent produs în literatura franceză în momente de istovire sufletească, la sfîrșitul unei epoce culturale saturate; e efectal unui cîntec subtil și duios de fecioară ftizică asupra unor suflete vulgare.

Lasă că la un popor viguros, cu o cultură în formațiune și 'ntr'un timp liniștit, cînd n'a trecut prin nici o zguduire socială, o perioadă de decadentă în literatură nici n'are vre-o explicație normală și nu poate fi de cît paradă și afectare. Dar, presupunînd că se nasc totuși artiști, pe cari împrejurările vieții i-au smuls din contact cu mulțimea (d. Macedonschi, în numărul din 8 Iunie al «Romînului», numește această mulțime o *bestie*!) și cari într'adevăr preferă să-și îmbrace în formă gingașă șoaptele cele mai tainice ale inimei lor, tremurul cel mai mic ce-l simte sufletul lor în contact cu natura — te 'ntrebî, vîzînd pe decadenții aceștia, pot fi ei socotiți în categoria asta? Să vedem.

Unii dintr'înșii scriu versuri. Mircea Demetriad, «fîrea veselă de insular egeic» scrie ditirambi despre «sîniî tari și bronzăți» al căror «must» ca «nectarul fermentat» îl imbată. Acelaș cîntă «pielea de miere și nard» a iubitei sale și «pîntecul» ca o «platoșă». Altul, un d. Alex. Petroff, care face parte din «cercul artiștilor *transcendenți*, ce formează curentul nou, a cărui menire este ridicarea artei la rangul ei de aristocrație intelectuală» vrea să moară în «lupanare» alături de «perfida și isterica Arbusca». Al treilea visează «beția plăcerii extreme din sînge, din fibre și nervi». Și o doamnă sau domnișoară Zoe Fialski lamentează despre Phallos:

Nebuna mea Phallos,
Vîntul îmi spune că te vei duce în Corinth
La beutoriî de vin, unde Psapha muri...

Știți ce e Phallos! Știți cine-î Phallos! de nu știți, închideți parentezul și lăsați pe Phallos la beutoriî de vin din Corinth.

Ah, dar această doamnă sa... domnișoară Zoe Fialski are un deosebit talent de-a descrie «depravarea aleasă». Ascultați cum glăsuște în proză:

«...Gyges se duse la «Cele șapte zone» și aci găsi porțile deschise. Frumoasele nudurî i se oferiră toate. Dar Gyges, gustul cel rafinat, aspirația lui perfidă, alese pe Lycoris cea cu buze aprinse și cărnose. Fata tremura de plăcere. Chiar ea își inscrise în grecește numele pe-o placă atîrnată în zid. Iar Gyges, gustul cel trufaș, sufletul lui meschin, își inscrise și el numele sub acel al prostituatei, ca să se laude...»

«... Iar a doua zi fata Lycoris suspină: Am pierdut pe Gyges căci el, gustul cel rafinat, *depravarea aleasă*, se spîzurase în atriul Lydiei dulcea...»

Și... nu mai pot cita. Vedeți bine, că «gustul» doamnei Zoe Fialski e prea «rafinat» pentru coloanele foii noastre și prea înferbîntat oriental pentru simțurile noastre de oameni occidentali, cari, fără a fi extrem de pudici și de intoleranți, deplîngem totuș slăbiciunile omenești și felul abject în care se manifestează.

Natural, că la acelaș nivel de «fortă morală», amestecată cu mult cinism stă și restul: critica și istoria din revistele lor, chiar și filosofia «ocultă» a șefului acestor scriitori. (Căci există și un fel de Scaraoțchi al acestor suflete din infernul literaturii noastre măi nouă!)

Asta nu mai e curajul unor teorii îndrăznețe, nu mai sînt ideile neo-rînduite ale unor capete neliniștite și ale unor firi impulsive. E haosul unor decadenți în sensul propriu al cuvîntului, al unor oameni fără nici o conștiință și fără nici un rost în literatură.

IL. CHENDI.

P. S. Un biet brotăcel, eșit din viroaga asta, găzduindu-și acum cîntecele și proza prin coloanele literare ale «Adevărului» mă acuză, că fac *critică vehementă* și încă *de-o vehementă lipsită de orî ce punct fundamental*. cabrată înse de la sine înaintea unor motive care nu există»... și îmi înferează cu multă indignare «bucuria feroce» pe care aș fi simțind-o eu, cînd prin criticile mele contribuî la «ruinarea temelilor țării noastre»...

Vorbisem adecă și de... d-l Iuliu Dragomirescu, un poet care stă «la temelia țării noastre», numai întru-cît și mlaștinele se găsesc pe suprafața acestei țări și găsisem următoarea coincidență între un vers al d-sale și altul al lui Eminescu :

Eminescu, Opere compl. I, 130

Vai de picioarele mele
Pe unde umblă ele
Vai de ochișorii mei
Pe unde umblă ei!

Inima 'n mine-î bolnavă
Floare de dumbravă
Și vai lacrimile mele
Cum le vărs cu jele.

Dragomirescu, Poeme p. 59

Apă, apă călătoare
Unde sborî tu oare,
Cum tu inimă bolnavă
Nu-*mî* porți prin dumbravă ?

Vai de gîndurile mele
Plutitoare 'n stele
Vai de ochișorii mei
Plutitori și ei...

«Vai de ochișorii mei, pe unde umblă ei»... Prin Eminescu umblă ei, cinstite domn, pe care-l plagiezi frumușel de jos în sus și după ce ți-o spune omul în mod destul de dulce, îl mai acuzi și de vehementă... lipsită de orî ce punct fundamental ?. Culmea inconstienței!

C.

CÎNTEC

*De-am vrut să fug de tine
Pe drumul cel mai greu,
Mă tot chieamă la tine,
Dar eu fugeam mereu.*

*Cu pînze 'n vîntul mării
Plutesc, și-s singur eu,
Mă chieamă prin vîntul mării
Dar eu plutesc mereu.*

*Și noaptea cînd e lună
Iar eu sînt ostenit,
Mă chieamă prin clar de lună
Ș'atuncea ți-am venit.*

MIHAIL PALEOLOGU.

NOUTĂȚI LITERARE

În «Biblioteca» revistei «Sămănătorul» a apărut «**Visuri de noroc**» -- versuri de colaboratorul nostru Zaharia Birsan. Prețul 2 lei. De vizare la toate librăriile.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

* *

D. I. A. Bassarabescu, cunoscut și cititorilor noștri din cîte-va schițe publicate în această revistă și-a adunat într'un volum frumoasele sale «**Nuvele**». Volumul, elegant tipărit, a apărut în editura librăriei Socec.

* * *

Aflăm că d. Vasile Pop a terminat o dramă modernă în 4 acte, intitulată «**Surpriza**» pe care o va prezenta Teatrului Național pentru stațiunea viitoare.

RĂSPUNSURI

Tim., Dorohoiu. — «Revista Biografică», e redactată de d. Nerva Hodoș și vi-o puteți procura de la librăria Socec.

Inau, Roman.

«Și-atit de *fermecat* mi-e firea
Și-atita eu *mî-s* de furat,
Că nu mai știu de cît un lucru:
Că viața-i «Ea». — S'a înnoptat.

Noapte bună!

V. H. Costina. — Ne pare rău, dar în condițiile puse de dv. nu vă putem trimite revista.